

Skyggene fra fortiden - Utstilling: Galleri Opdahl

Stavanger Aftenblad 5. des. 2012

Forfatter: Trond Borgen

20 års kunstnerisk virke - og stadig fornyelse.

STAVANGER

Natasja Askelunds utstilling i Galleri Opdahl bryter med fortiden, samtidig som fortiden også bevares, for her er en kunstner som klarer det kunststykket å lage en utstilling som både er retrospektiv og nyskapende, samtidig, i de samme maleriene. Det er sterkt, det er flott.

Så det er selve kjernen i sitt kunstnerskap Askelund setter på spill, for hun maler over sine gamle bilder, gjør dem monokrome, og stiller dem ut som diptyker, ved siden av fotografier av de samme maleriene før tilsløringen. Billedparene viser det samme, men likevel noe helt annet: vi kan så vidt skimte deler av de gamle motivene som skygger fra fortiden under de nye slørene av rosa og gult, samtidig som fotografiene ved siden av får oss til å se det radikale i overmalingen. Her er et element av ikonoklasme, med kunstneren selv som sin egen billedknuser: hun må snu ryggen til egen fortid for å komme videre som kunstner.

Eksistensielt: Samtidig aktiverer hun, på postmoderne vis, biter av vår nære, modernistiske kunsthistorie, både det monokrome maleriet - den gjenstandsløse, nonfigurative fargeflaten (Ellsworth Kelly), som hos Askelund likevel får figurative elementer, som om et standhaftig malerisk virus infiserer den rene fargeflaten - og den tidlige konseptkunsten, som kunne sette to ulike versjoner av samme fenomen opp mot hverandre, som en tankeøvelse (Joseph Kosuth). Men også denne rammen sprenges i Askelunds kunst, for tankeøvelsen utvides til en slags eksistensiell malerisk krise, som får sin forløsning i denne utstillingen.

Askelund blir en Orfeus som snur seg og ser seg tilbake, idet objektet for blikkets begjær, Euridike, forsvinner i mørket. Maurice Blanchot tolker denne myten som en metafor for den kunstneriske skaperakten: Orfeus får adgang til dødsriket for å hente fram igjen sin elskede Euridike, men må gå foran henne ut, uten å snu seg. Når han likevel gjør det, forsvinner Euridike tilbake i dødsrikets mørke. Når Orfeus, kunstneren, ser seg tilbake, sier Blanchot, ødelegger han verket sitt; bare da kan han skape som kunstner. For kunstneren må ofre sitt verk for å kunne se eksistensens kjerne av tomhet og mørke, kun da vil kunstneren kunne utvikle seg. Orfeus' begjær er ikke å se Euridike i lyset, men å se henne som skjult - han er kunstneren som vil synliggjøre det usynlige som usynlig, og som derfor mister sin Euridike for alltid. Dette er kunstens paradoks, for Blanchot; kunstneren vil vise den skjulte virkeligheten, vil avdekke det usynlige mens det ennå er usynlig.

Paradoks: Det er dette paradokset jeg finner i Askelunds dobbeltbilder; hun skjuler for å avdekke, idet hun mister objektet for sitt kunstneriske begjær, det opprinnelige maleriet, som overmales, tilsløres og forsvinner, som Euridike. Her er også et annet paradoks: samtidig som Askelund her mytologiserer både kunstnerens maleriske gester og sin egen fortid som maler, så overskrider hun også denne fortiden.

Som Orfeus har hun reist fra lyset til mørket og tilbake til lyset igjen, klar til å skape nye bilder: i utstillingen henger fire nye malerier som peker ut en ny retning. Vi skimter noen enkle figurative elementer fra hennes tidligere kunst; men i et par av maleriene ser vi en skikkelse som svinger en stol, som for å knuse den gamle billedverdenen. Og så tas maleriene over av kraftige farger i en heftig, nærmest eksplosiv puls, i grenselandet mellom

landskapsmotiv og det helt nonfigurative.

Den melankolien som måtte ligge i opplevelsen av tap av motivene i de gamle, overmalte bildene - i den orfeuske tapserfaringen av det aller mest dyrebare - er nå forvandlet til et livsbejænde maleri hvor fargekraften erobrer billedrommet på nye måter.

© Stavanger Aftenblad